

W HOŁDZIE WIELKIEMU BISKUPOWI

SACERDOS MAGNUS,
*qui in vita sua suffulsit domum
et in diebus corroboravit templum
qui curavit gentem suam...*

Eccli. 50, 1. 4.

Corona aurea supra mitram eius

Eccli. 45, 14.

Z dumą spogląda Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego na postać śp. Biskupa Teodora Kubiny, swego Doktora honoris causa, na człowieka, który wyrósł wysoko ponad innych działaczy Kościoła polskiego doby obecnej.

Kto rękę swą przykłada do pługa a ogląda się wstecz, nie jest zdatny do Królestwa Bożego (Łuk. 9, 62) — to motto czynów Zmarłego. Albowiem On stale patrzył naprzód, wciąż szukał nowych dróg, ażeby ducha ewangelii złączyć najściślej z duchem czasu. Nieraz w swych pracach stawał w opozycji do wszystkich, mówiąc sobie jak Paweł: *myślę, że i ja mam ducha Bożego* (1 Kor. 7, 40).

Kształcony najpierw na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego a potem w Rzymie, zetknął się z koryfeuszami nauki teologicznej a dzięki studiom wszechstronnym nabrał wszechstronności w myśleniu i działaniu. Przerzucił się nie tylko z konieczności zewnętrznej, ale i pod naporem upodobań ducha na pole

pracy społecznej i duszpasterskiej, lecz zainteresowanie zagadnieniami teologicznymi nigdy go nie opuszczało. Śledził starannie rozwój nauk kościelnych, sam nieraz snuł myśli, jakby sobie wyobrażał teologię przyszłości; teologię opartą o zręb argumentów biblijnych a wciągającą w orbitę swych roztrząsań wszelkie zagadnienia etyczno-społeczne. To był ideał, o którym stale marzył. Pragnął zrealizowania Ewangelii w konstrukcjach myślowych i zastosowaniach praktycznych, mając na oku przede wszystkim dobro duszy i ciała swych wiernych. Nie o miłosierdzie żebrał, ale o sprawiedliwość wołał dla tych, którzy pracują w pocie czoła i obciążeni są brzemieniem trudów życiowych. Wpatrywał się nie tylko w Chrystusa miłosiernego, ale i w Chrystusa sprawiedliwego, bo według św. Pawła (Rom. 14, 17): *Królestwo Boże jest sprawiedliwością, pokojem i weselem.*

Miłość ludu polskiego, gorejąca w nim żywymi płomieniami, wyrosła u niego bezpośrednio z głębin podświadomych jego duszy, bo chrzest św. przyjął w otoczeniu obcym, pobierał nauki w szkołach niemieckich a później rzymskich czyli międzynarodowych, a mimo to wraca znad Tybru, by stanąć w szeregach duchowieństwa polskiego. Nie miał ani czasu ani sposobności, by się systematycznie nauczyć mowy polskiej, a mimo to chwyta za pióro, by pisać po polsku, by wzbogacać piśmiennictwo polskie, by słowem pisanym krzewić na Śląsku ducha polskiego i katolickiego. Wielką krzywdę wyrządzali mu ci wszyscy, którzy aż po koniec jego życia często szeptem powtarzali o nim: „jakże On źle mówi po polsku...“ Wszak z ludzi tak mówiących a chępiących się swą polszczyzną, wyuczoną w szkole, nikt za pióro nie chwycił!

To przedziwne umiłowanie kultury polskiej stało się dla biskupa Kubiny ostrym bodźcem, by nakłonić pierwszego Ordynariusza śląskiego Augusta Hlonda do wybudowania seminarium duchownego w Krakowie, by śląska młodzież, jak ongiś przed wiekami, znów wiedzę czerpała ze czcigodnej Alma Mater Jagellonica. Jego to głównie zasługą, że wielki w założeniu plan zrealizowano, że śląscy studenci teologii mieli się odtąd kształcić w uniwersytecie — w Universitas litterarum, — gdzie by nabrali szerszej i wszechstronniejszej wiedzy teologicznej, gdzie by w otoczeniu prastarej tradycji narodowej, syceni codziennie widokiem grobów wawelskich i sarkofagów naszych świętych i błogosławionych, rzeźbili swe dusze polskie.

Później też ani na chwilę nie zawahał się, objąwszy rządy diecezji częstochowskiej, by — pomimo ogólnego protestu duchowieństwa — także dla lewitów jasnogórskiej Królowej zbudować wspaniałe seminarium tuż pod Wawelem i je oddać pod opiekę Królowej Jadwigi i św. Jana Kantego.

A myśl o złączeniu z Wydziałem Krakowskim seminariów innych diecezji nie zrodziła się w ks. Kubinie w Wrocławiu, nie pod wpływem wzorów niemieckich, bo Wrocław miał u siebie tylko jedno seminarium a próba ściągnięcia w r. 1910 tam seminarium poznańskiego nie powiodła się. Myśl ta zrodziła się raczej w stolicy chrześcijaństwa, pod kolumnadą bazyliki św. Piotra, bo tam spędzając długie lata studiów, patrzył codziennie na nie kończące się falangi studentów, pochodzących ze wszystkich stron świata, z najrozmaitszych diecezji. Jak Rzym dla całej kuli ziemskiej, tak Kraków stać się miał dla pewnej części Polski ośrodkiem nauki kościelnej i jawnym

symbolem, że tylko istnieje *una sancta catholica Ecclesia*. Takie też właśnie było życzenie fundatorki Wydziału, świątobliwej Jadwigi, by pochodnia nauki przez nią zapalona rzucała swe światło aż po północne krańce ojczyzny.

Dzięki biskupowi Kubinie dokonano tego dzieła, a wielki inicjator swego kroku później nigdy nie żałował, lecz stale się chlubił i cieszył swoim czynem, jakkolwiek może Wydział Teologiczny nie zawsze spełniał nadzieje, jakie w nim pokładano, bo pracował często w warunkach trudnych i pozbawiony był serdeczniejszej opieki. Żywo interesował się pracami Wydziału, otaczał go szczerą przyjaźnią, a ile razy był w Krakowie, tyle razy odwiedzał dziekanat teologiczny, by wieść z profesorami dłuższe rozmowy na tematy teologiczne. A wzruszającą naprawdę była to scena, kiedy kilka miesięcy przed śmiercią, dowiedziawszy się, że u nas biblioteki są zdekompletowane, że brak w nich dzieł, które on posiadał, już po kilku dniach się zjawił z wielką walizką książek; sam ją dźwigał, nie oddał jej ani kapelanowi ani szoferowi, bo chciał książki osobiście przekazać na własność Wydziałowi.

Wspominając o śp. biskupie Kubinie może za wiele piszemy *pro domo sua*. Atoli ten jego stosunek do Wydziału jest szczegółem tak bardzo charakterystycznym dla poznania i sprawiedliwej oceny wybitnego myśliciela i działacza. Świadczy on wyraźnie, jak wysoko cenił nie tylko wiarę, ale i naukę i kulturę katolicką, jak pragnął rozwoju swoistej kultury katolickiej, jak nienawidził wszelkiego partykularyzmu, wszelkiej zaściankowości.

Zarzuca się polskiej pracy katolickiej, że za wiele w niej werbalizmu i fanfaronady, za wiele pięknych słów i szerokich programów, za mało czynów, planów realnych,

za wiele oglądania się na przeszłość i tradycję, za mało liczenia się z rzeczywistością i przyszłością. Biskupa Kubiny zarzut ten nie dotyczy, on był typem odmiennym: kochał przeszłość, ale więcej cenił teraźniejszość, nie gardził pięknym słowem, ale na pierwszy plan wysuwał czyn, kochał Śląsk i Częstochowę, ale więcej umiłował cały Kościół i całą Polskę, lubił prostotę w życiu i myśli, jak ją lubi lud śląski, ale najczęściej cenił głębię myśli i wytrwałość w pracy.

Cześć pamięci wielkiego biskupa i wielkiego Polaka!
Ponite coronam auream super mitram eius.

LUX PERPETUA LUCEAT EI.

Ks. ALEKSY KLAWEK

Dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego